

UPPSALA
UNIVERSITET

Verksamhetsberättelse 2018

Institutionen för pedagogik, didaktik och utbildningsstudier

Inledning

Vid Institutionen för pedagogik, didaktik och utbildningsstudier (EDU) tjänstgör runt 260 personer som professorer, lektorer, adjunkter, adjungerade adjunkter, postdocs, forskare, doktorander, ekonomer och administratörer. Varje år ges cirka 500 kurstillfällen på grund- och avancerad nivå inom program, fristående kurser och uppdragsutbildningar av olika slag. Det totala antalet studenter är cirka 7 500. Antalet Helårsstudenter (HST) är för 2018, 2330st. EDU har idag flest studenter av alla institutioner vid Uppsala universitet. Därtill bedrivs forskning och forskarutbildning inom tre huvudområden: pedagogik, didaktik och utbildningssociologi. Verksamheten finns på två platser: på Blåsenhus i Uppsala och på Campus Gotland i Visby.

Utgångspunkten för EDUs arbete under 2018 har varit Uppsala universitets övergripande målsättningar¹ samt de särskilda riktlinjer som Fakultetsnämnden för utbildningsvetenskaper betonat i dess verksamhetsplan för 2018–2020.² I denna verksamhetsberättelse redovisas övergripande hur EDU har uppfyllt de prioriterade målsättningarna från 2018 års verksamhetsplan. Redovisningen sker utifrån följande huvudområden: Stödverksamhet (ekonomi och administration), Grund- och uppdragsutbildning, Forsknings- och forskarutbildning, Kompetensförsörjning och rekrytering, Samverkan med studentorganisationerna, Arbetsmiljö och jämställdhet samt Extern samverkan.

¹ <http://www.uu.se/om-uu/mal-strategier-planer/>.

² *Verksamhetsplan 2018–2020. Fakultetsnämnden för utbildningsvetenskaper. Del 1. UTBVET 2017/602.*

I. Stödverksamhet

EDU har en verksamhetsnära administrativ stödfunktion med 24 medarbetare. I funktionen ingår ekonomi-, personal, utbildnings- och forskningsadministration, utbyteskoordination, studievägledning, kommunikation och information, system- och webbadministration samt olika typer av samordnings- och utvärderingsuppdrag. Till stödverksamheten är också 12 amanuenser knutna. Dessa bemannar EDUs studentreception (EDU Studenttorg) och driver ett antal projekt, som mentorskapsprojekt (EDU studentcoach) och arbetsmarknadsdag (Pedagogdagen). Två av dessa amanuenser är studentcoacher kopplade till Campus Gotland.

Stödverksamheten leds av en administrativ chef. Delar av stödfunktionen – VFU-administration, handläggning av tillgodoräkningar och utbyteskoordination – är direkt finansierade av Fakulteten för utbildningsvetenskaper. VFU-administrationen har under hösten 2018 flyttats över till Fakulteten för utbildningsvetenskaper. EDUs stödfunktion ger också – motsvarande två heltidstjänster – verksamhetsstöd till övriga enheter inom Fakulteten för utbildningsvetenskaper samt till Blåsenhus intendenturområde.

Stödverksamhetens övergripande målsättning, i enlighet med universitetets, är att kontinuerligt sträva efter effektivisering och kvalitetssäkring, i syfte att ge ändamålsanpassat stöd till kärnverksamheten. Som ett led i det arbetet ligger EDUs institutionsgemensamma kostnader (institutionens del av overheadkostnader) på en stabil, och i jämförelse med övriga institutioner inom HUMSAM-området, låg nivå.

Ekonomi

Tabell 1: Bokslut EDU, verksamhetsår 2018.

EDU BOKSLUT 2018	IB balans kapital				UB balans kapital
	Omfördelat kapital	Intäkter	Kostnader	Utfall	
110 Utb grund/avanc nivå	33 298 962	126 379 250	-135 214 097	-8 834 846	24 464 115
111 Utb avg fin stud	0	540 000	-540 000	0	0
131 Uppdragsutb	7 750 382	25 627 787	-24 962 595	665 192	8 415 574
210 Fo/utb fo nivå	9 783 752	32 232 860	-30 751 452	1 481 408	11 265 160
220 Bidragsfo	597 203	30 474 712	-30 451 394	23 318	620 522
230 Uppdragsfo	1 438 681	6 751 094	-6 833 041	-81 947	1 356 734

Prioriterade målsättningar för 2018

Prefekten ansvarade för att:

- EDU uppnår den prestationsgrad som föreskrivs från Fakulteten för utbildningsvetenskaper (82,8 %), Samhällsvetenskapliga fakulteten (78 %) och Medicinska vetenskapsområdet (90 %).

Prestationsgraden för EDU är 87%.

Tabell2: Registreringar och prestationer 2018 per den 21 januari 2019.

Program:	HST	HST VP	HST DIFF	HPR	HPR VP	HPR DIFF	PRG	HST DIFF %	HPR DIFF %
2001 LP	2,5	5	-2,5	4	4	0	160,0%	-50,00%	0,00%
FSK	680	779	-99	638	639	-1	93,8%	-12,71%	-0,16%
GRUN	598	678	-80	534	537	-3	89,3%	-11,80%	-0,56%
ÄLP 7-9	1,5	5	-3,5	1,5	1,5	0	100,0%	-70,00%	0,00%
ÄLP GYM	145	142	3	120	103	17	82,8%	2,11%	16,50%
KPU	184	209	-25	169,5	171	-1,5	92,1%	-11,96%	-0,88%
SPEC	26,5	34	-7,5	26	28	-2	98,1%	-22,06%	-7,14%
FK & MASTER	479,5	425	54,5	357	349	8	74,5%	12,82%	2,29%
TOTALT	2117	2277	-160	1846	1828,5	17,5			

Under de senaste åren har EDUs ekonomiska omsättning ökat rejält, framförallt inom utbildning. År 2015 uppgick de totala intäkterna till 164 Mkr medan de 2018 utgjorde 222 Mkr. De har alltså under en treårsperiod ökat med cirka 60 Mkr. De totala kostnaderna har under samma period ökat från 172 Mkr till 229 Mkr. EDUs totala intäkter under 2018 blev cirka tre procent högre än de budgeterade, vilket framförallt beror på extra personspecifika anslag till några GU-projekt, högre intäkter än förväntat inom uppdragsutbildning samt att Fortbildningsavdelningen för skolans internationalisering (FBA) från hösten 2018 utgör en del av EDU. Denna övergång var inte beslutad när budgeten för 2018 fastslogs. De totala kostnaderna för 2018 blev sex procent högre än de budgeterade. Det förklaras av högre lönekostnader än förväntat samt av ovan nämnda inflyttning av FBA i EDUs organisation.

Målsättningen för Uppsala universitet är att den sk omsättningsgraden (den utgående balansen relaterad till omsättningen) ska ligga på mellan 10 % och 15 %. För EDU gällde följande omsättningsgrad (vid bokslutet 2018): Grundutbildning och uppdragsutbildning: 18 % och Forskning: 37 %. Utifrån den budget som har lagts för 2019 – och utifrån de rekryteringar som just nu pågår av framförallt doktorander och lektorer – planeras vid utgången av 2019 marginalen på grund- och uppdragsutbildning vara 9 % samt på forskningen 17 %.

Administration

Prioriterade målsättningar 2018

Den administrativa chefen ansvarade för att:

- bistå med administrativt stöd vid implementering av Nya Ladok och Blackboard på institutionsnivå
- bistå institutionsledningen med underlag vid Universitets- och Högskolekanslersämbetets utvärdering av förskolläraryrket och lärarprogram
- utvärdera och utveckla projekten EDU Studenttorg och EDU Studentcoach
- förenkla digitala formulär och se över studentrelaterade ärendeflöden
- uppdatera och utveckla webbsidor för uppdragsutbildning, masterutbildning och forskning
- förstärka teamarbetet och effektivisera arbetsflöden inom ekonomi och personaladministration.

Uppföljning

Under 2018 implementerades Nya Ladok, som är ett av Sveriges största IT- och verksamhetsprojekt. Fler än en halv miljon personer involveras i införandet på lärosäten över hela Sverige. Det har inte enbart påverkat det administrativa arbetet med en övergång från Uppdok till Nya Ladok, utan också arbetet med att sammanbinda andra system, som utbildningsdatabasen Selma, det nationella antagningssystemet NyA och Studentportalen. EDUs studieadministration medverkade vid universitetets utbildningsdagar och hade workshops inför igångsättandet av Nya Ladok. Blackboard, som benämns ”Studium” på Uppsala universitet, började användas inom vissa pilotkurser på EDU under 2018.

EDU-administrationen har under våren 2018 bistått institutionsledningen med underlag till UKÄs utvärderingar av förskolläro- och grundläroprogrammen. Under hösten 2018 har administrationen även bistått med underlag för UKÄs utvärdering av ämnesläroprogrammet. EDU Studenttorg – med reception, telefon, chatt och mejl – infördes hösten 2017. Studenterna kan vända sig till EDU Studenttorg om de har frågor om sina studier. Öppettiderna har utökats under 2018 för att garantera en ännu bättre service, framförallt gällande utlämning av tentamensresultat. EDU Studenttorg finns nu också på Campus Gotland, där två studentcoacher har anställts under hösten 2018. EDU studentcoach arrangerar seminarier och ger tips om bl.a. studieteknik. EDU Studenttorg och EDU studentcoach drivs av 12 amanuenser.

Ansökan om dispens och tillgodoräkningar är nu utbyggda som digitala tjänster administrerade direkt från diariet (W3D3), vilket har utvecklat och förenklat ansökningsprocessen liksom handläggningen av tillgodoräkningar och dispenser för administrationen.

Strukturen för webbsidan för uppdragsutbildning har utvecklats med bättre navigeringsmöjligheter. Masterutbildningen är uppdaterad med ny information, t.ex. med nyinspelade filmer. Forskningsidorna har uppdaterats kontinuerligt under året.

För att förstärka ekonomi- och personaladministrationen har det under 2018 rekryterats en forskningsadministratör, en ekonom (började i januari 2019) samt en ekonomiadministratör. Vissa arbetsuppgifter för handläggning av personalfrågor har flyttats från HR-generalist till administratör. En av forskningsadministratörens huvudarbetsuppgifter är att sammanställa information om EDUs forskningsprojekt för att understödja och förenkla planeringen av ekonomi, personal och tjänstefördelning. Inom HR-administrationen har det startats ett projekt med målet att digitalisera administrationen i rekryteringsärenden.

Under 2018 har även andra satsningar – utöver de ovan prioriterade – genomförts inom stödverksamheten. Webbplatsen för Nationella prov har flyttats över till responsiv webb. En förstudie för digitalt bedömningsunderlag för VFU har genomförts. Administrationen har tagit ett större ansvar vad gäller tjänstefördelningsarbetet och har fått en samordnande roll för planeringen, effektiviseringen och genomförandet av detsamma. Administrationen bistår institutionsledningen med sammanställningar av institutionens kursvärderingar, ett arbete som har förädlats ytterligare under 2018 och numera görs i databasen Filemaker.

2. Grund- och uppdragsutbildning

EDU har i uppdrag att bedriva utbildning inom flera yrkesprogram kopplade till förskollärare och lärare: 2011 års lärarprogram, Förskolläraryrket, 210 hp, Grundläraryrket fk-3 och 4-6, 240 hp, Ämnesläraryrket 7-9, 270 hp, Ämnesläraryrket grund- och gymnasieskolan, 300/330 hp och Kompletterande lärarprogrammet 7-9 och gymnasiet på campus och distans samt Specialläraryrket. Förskolläraryrket har kurser som är, beroende av studieort, förlagda till antingen Blåsenhus eller Campus Gotland. Detsamma gäller Grundläraryrket fk-3 och från ht 2017 Grundläraryrket 4-6. Inom grundläraryrket fk-3 och 4-6 har EDU utöver kärnan också ansvar för svenska och matematik samt en obligatorisk kurs i musik och bild om 15 hp på Grundläraryrket fk-3.

Vad gäller lärarprogrammen vid Uppsala universitet, har Fakulteten för utbildningsvetenskaper fastslagit följande övergripande målsättningar:³

- Att Uppsala universitets lärarprogram upprätthåller en hög kvalitet och att programmen utvecklas som akademiska professionsutbildningar.
- Att förstärka samarbetet mellan universitet och medverkande skolor/förskolor genom dels arbetet med partnerskolor, dels ULF-avtal.
- Att öka internationaliseringen i lärarprogrammen.
- Att fortsätta utvecklingen av den digitala kompetensen hos lärarstudenterna.
- Att säkerställa mångfaldsperspektiv i lärarutbildningarna.
- Att lärarutbildningarna har en tydlig forskningsanknytning.
- Att öka den ämnesdidaktiska kompetensen hos de lärare som undervisar på lärarprogrammen.

Prioriterade målsättningar 2018

Prefekten ansvarade för att:

- tillse att de aviserade satsningarna inom Fakulteten för utbildningsvetenskapers prioriterade områden fullföljs under året
- utöka organisationen kring EDU Uppdrag, så att den får möjlighet att utöka sin verksamhet.

Studierektorerna för grundutbildningen ansvarade för att:

- partnerskolesamarbetet fortsätter att implementeras på förskolläraryrket och lärarutbildningarna
- ytterligare stärka kvalitetsuppföljnings- och utvärderingsarbetet inom respektive ansvarsområde
- leda kursplaneförändringsarbetet av berörda kurser inför förändringen av kursstrukturen på förskolläraryrket och lärarprogrammen
- leda det övergripande kvalitetsarbetet inom grundutbildningen (förutom masterkurserna) som har presenterats i verksamhetsplanen.

Studierektorerna för masterutbildningen ansvarade för att:

- tillsammans med ämnesansvariga, fortsätta med det pågående utvecklingsarbetet av masterkursernas vetenskaplighet, kursinnehåll, teori- och metodinnehåll samt progression.

³ Verksamhetsplan för lärarprogrammen 2018–2020. Fakultetsnämnden för utbildningsvetenskaper. Del 2. UTBVET 2017/602.

Studierektorn för EDU Uppdrag ansvarade för att:

- utöka uppdragsutbildningens omfattning, stärka dess organisation samt fortsätta med det påbörjade kvalitetsarbetet vad gäller sammankopplingen mellan uppdrags-, grundutbildning och forskning.

Uppföljning

Kvalitetsarbete och utvärdering

Vad gäller det övergripande kvalitetsarbetet, har stärkandet av de s.k. lärarkollegierna fortsatt under 2018. Där dryftas kontinuerligt angelägna frågor om undervisning, examination och kursupplägg. Den övergripande utgångspunkten är alltså Sven-Erik Hanséns och Tom Wikmans utvärdering av kärnkurserna vid EDU från 2016. UKÄs pågående utvärderingar av förskolläraryrket, grundläraryrket och ämnesläraryrket har också inneburit ett kvalitetsarbete med författandet av omfattande självvärderingar. Även under 2018 så har det gjorts noggranna sammanställningar av alla kursvärderingar vid EDU. Institutionsledningen och studierektorerna går nogsamt igenom dessa och beslutar om särskilda uppföljningar av kurser som behöver stärkas och utvecklas ytterligare.

EDU har under 2018 satsat särskilt på att förbättra studenternas skrivfärdigheter. Två adjunkter har anställts med fokus på förskolläraryrket och grundläraryrket med fokus på såväl det vetenskapliga som professionella skrivandet. Studenterna erbjuds särskilda skriv- och grammatikstugor. Inom matematikdidaktikundervisningen – främst på grundläraryrket – har de tidigare satsningarna fortsatt under 2018. För att ytterligare kartlägga och höja studenternas matematikkunskaper, infördes matematikdiagnoser och förberedande föreläsningar liksom fler obligatoriska seminarier och workshops. Antalet obligatoriska seminarier har ökat på många av EDUs lärarutbildningskurser, för att ytterligare höja kraven – och därmed kvaliteten – på utbildningen.

En annan viktig del i det pågående kvalitetsarbetet utgörs av den pågående revideringen av studiegångarna på förskolläraryrket och läraryrket. Studierektorer och kollegier har – under hela året – arbetat med att revidera kursmålen för att stärka progressionen mellan kurser och inom program. Några av de kurser som särskilt har synats är *Lärande och utveckling*, *Ledarskap* och *VFU 1*.

Under 2018 har en pedagogisk utvecklare rekryterats till EDU. Hans huvudarbetsuppgift är att stödja studierektorer och lärare i det kontinuerliga kvalitetsarbetet. Fokus har lagts på det kollegiala utvecklingsarbetet. Tillsammans med studierektorerna har den pedagogiska utvecklaren utkristalliserat följande huvudområden att arbeta vidare med: pedagogisk konsultation för såväl enskilda lärare som för arbetslag och kollegier, högskolepedagogisk introduktion för nya adjungerade adjunkter och doktorander som inte har så lång erfarenhet av undervisning på universitetsnivå samt ett kollegialt utvecklingsarbete riktat mot universitetslektorer och adjungerade adjunkter anställda på Campus Gotland.

EDU har under 2018 – för alla förskolläraryrket och lärarutbildningar – granskats av UKÄ. Det har inneburit ett omfattande arbete med skrivande av självvärderingar samt förberedelse för och deltagande i intervjuer med granskargrupper från UKÄ. Utvärderingarna har engagerat institutionsledning, studierektorer, kursledare, lärare och administratörer. UKÄs bedömningar av huruvida EDUs kurser och program uppfyller examensmålen offentliggörs under våren och hösten 2019.

Uppsala universitet har – under 2018 – kommit ut med nya direktiv om utvärderingsarbete för undervisning. I mångt och mycket bestämmer hädanefter fakulteterna hur detta arbete ska organiseras vidare. Undantaget är förskolläraryrket och lärarutbildningar, som också hädanefter ska granskas av UKÄ. För EDU har detta under 2018 inneburit att en utvärderingsplan har lagts upp för hur mer genomgripande – förutom de kontinuerliga kursvärderingarna och sammanställningarna av dessa – utvärderingar ska organiseras under de närmaste åren. Det handlar om externa granskningar av kurser på grund- och avancerad nivå i pedagogik, didaktik (enbart masternivå) och utbildningssociologi samt av forskarutbildningen. Denna utvärderingsplan har tagits fram i samarbetet med fakultetsledningen.

Lärarprofessionen

Den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU) är central i professionsanknytningen av lärarutbildningarna. Under flera år har antalet VFU-besök ökat. Det har under 2018 gjorts ett förberedelsearbete med avtalskommunerna av parplaceringar till studenternas första VFU-period på grundlärarprogrammen, för att fler VFU-besök ska kunna genomföras. Något annat som har prioriterats är handledarutbildningen, d.v.s. kompetensutvecklingen av de lärare som handleder studenterna under VFU-perioden. Enbart under hösten 2018 har 360 handledare gått en sådan handledarutbildning. Denna satsning fortsätter under 2019.

Strävandena att ha ännu fler inslag som knyter samman skolvardagen med lärarutbildningen har fortsatt under 2018. De adjungerade adjunkterna har numera blivit ett självklart inslag på lärarutbildningskurserna med syftet att studenterna ständigt – även på teoretiska kurser – ska få möta inslag från skolans värld. Partnerskolesamarbetet har utvecklats vidare under 2018. Inom partnerskolorna erbjuds studenterna en kontinuerlig kontakt med skolans verksamhet, t.ex. med kontaktlärare som utses och avlönas av huvudmannen. Partnerskolorna erbjuder också särskilda evenemang för studenterna. Inom flera skolområden leder kontaktlärarna praxisnära seminarier där angelägna teman dryftas. Ibland riktas dessa till studenter som gör sin VFU och ibland inbjuds även andra lärarstudenter.

Under 2018 har runt 50 nya studenter involverats i partnerskoleprogrammet (Uppsala) genom att placeras för en första VFU-period i de fyra skolor och tioalet förskolor som deltar i projektet. Hösten 2018 var fjärde terminen som studenter antogs till Uppsalas partnerskolor. På Campus Gotland används partnerskolor för alla studenter på grundlärarutbildningarna. Förutom den kontinuerliga kontakten med en och samma skola, så har gotlandsstudenterna möjlighet att en dag i veckan, schemalagt, att delta i skolans verksamhet. Under 2018 har också ett partnerskoleavtal knutits med Enköpings kommun. Upplägget liknar i stora drag det som sker i Uppsala, med skillnaden att studenterna inte ansöker om placering inom partnerskolorna. En särskild positiv effekt av samarbetet med Enköping, är att man där nu kan ta emot fler lärarstudenter jämfört med tidigare.

Under 2018 så har också en viss utvärdering av partnerskoleprojektet påbörjats. Exempelvis så har partnerskolornas handledare deltagit i enkätundersökningar och där huvudsakligen lyft fram positiv feedback, t.ex. den förbättrade relationen mellan förskola/skola och student i form av ökad trygghet för studenter, barn/elever, lärare samt föräldrar.

En viktig och unik del i EDUs partnerskolesamarbete är dess forskningsanknytning, d.v.s. att forskare från EDU i samarbete med lärare (10 till 20 procents tjänstgöring) på partnerskolorna genomför praktisknära forskningsprojekt av olika slag. Under 2018 har följande projekt pågått: *Digital literacitet*, *Kritiskt tänkande*, *Handledning av lärarstudenter*, *Teknikundervisning och antibiotikaresistens*, *Cooperative learning*, *Skrivnivåer på lågstadiet*, *Utbildningsstrategier* (Gotland). Inom flera projekt har det anordnats forskningscirklar. Därtill har flera ansökt om externa forskningsmedel. Ett har också beviljats sådana (från Skolforskningsinstitutet): Eva Lundqvists och Malena Lidars projekt om teknikundervisning och antibiotikaresistens.

Internationalisering

Av Fakulteten för utbildningsvetenskaper fick EDU under 2018 särskilt i uppdrag att ytterligare stärka internationaliseringen inom kurser och kursinnehåll, student- och lärarmobilitet samt att fördjupa samverkan med utländska universitet och lärosäten.

Under 2018 har det pågått ett utvecklingsarbete med att få in fler kursinslag på engelska på kurser inom såväl förskolläro- som grundlärarprogrammen. På bland annat kurserna *Mångfald och lärande* samt *The Classroom: A Social and Cultural Meeting Place* har gästlärare från Berkeley University och Hildesheim Universitet medverkat. Grundlärarprogrammets ledarskapskurser har omstrukturerats så tillvida att några föreläsningar och workshops hädanefter genomförs på engelska med gästlärare från utländska universitet. En annan viktig del av internationaliseringen av kursinnehållet, är att EDUs utbytes- och lärarstudenter får möjligheter att läsa kurser tillsammans. Under det gångna året har bland annat kursen *Utbildningens framväxt och villkor*, på grundlärarprogrammen, anpassats så att vissa moment blir gemensamma för utbytes- och lärarstudenter. På kursen *Mångfald och lärande* har det också skett samläsning mellan EDUs läro- och utbytesstudenter.

Student- och lärarmobiliteten ökar på EDU. Under 2018 reste 107 lärarstudenter på utbyten av olika slag (kurs- och VFU-utbyten). Jämfört med 2017 är det en ökning med runt 30 studenter. Studenterna reser mest inom Europa och Erasmusprogrammet – t.ex. till universitet i Skottland, England, Tjeckien, Frankrike, Spanien, Danmark, Belgien och Island – men också allt oftare till universitet utanför Europa, exempelvis i USA och Japan. 2018 tog EDU emot sammanlagt 114 studenter från lärosäten utomlands, företrädesvis från Erasmusområdet, men också från Asien, Oceanien samt Nord- och Sydamerika. Även antalet inresande studenter ökar stadigt under de senaste åren. Glädjande är också att allt fler lärare åker på lärarutbyten. 2018 deltog runt 20 av EDUs lärare på sådana, exempelvis till Frankrike, Österrike, Tyskland, Spanien, Taiwan och Japan. Även under 2018 så koordinerade EDU en Nordpluskurs – med såväl studenter som lärare från EDU involverade – där universitet i Estland, Lettland, Litauen, Finland och Norge medverkade.

Flera nya – tämligen omfattande – samarbeten har startats under 2018. Dessa gäller i synnerhet student- och lärarutbyten med universitet i Kina (Guizhou Education University), USA (University of Texas, Austin och Oklahoma State University) Chile (Pontificia Universidad Católica de Valparaíso och Pontificia Universidad Católica de Chile) och Italien (Università degli Studi di Modena e Reggio Emilia). Ingångna avtal från 2017 – t.ex. med Tsuru University, Taiwan National Normal University, Butler University – har förverkligats under 2018 med ömsesidiga lärar- och studentbesök. Två andra samarbeten som har stärkts ytterligare under 2018 är de med det franska Université Catholique de l'Ouest i Angers, och tyska Hildesheim Universitæt. En annan viktig samarbetsform utgörs av det s.k. KINDINMI-projektet (The Kindergarten as a Factor of Inclusion for Migrant Children and their Families). Det är ett Erasmus KA2-projekt – där EDU är koordinator – med deltagande lärare, forskare och administratörer från bland annat Sverige, Österrike och Tjeckien. EDU deltar – dock inte som koordinator – i ett annat Erasmus KA2-projekt: IRIS (Identifying and Reconstructing Individual language Stories promoting plurilingualism and enhancing individual language repertoires). Detta projekt koordineras av det italienska universitetet Università degli Studi di Milano. Kopplat till EU är också det stora projekt – European University Network – som EDU under 2018 har involverats i tack vare ett samarbete inom det s.k. U4-samarbetet mellan Uppsala Universitet, Ghent University, Göttingen University, Groningen University och Tartu University. För EDUs del handlar detta om att – tillsammans med övriga medverkande samarbetspartners – öka det internationella samarbetet inom lärarutbildning och forskning kring densamma.

I början av juni 2018 satsade EDU extra på att knyta ännu bättre kontakter med våra samarbetspartners inom Erasmusprogrammet. Då anordnades nämligen en s.k. *International Staff Week* med temat *Education in a global world*, med gäster och föreläsare från hela Europa. Glädjande under 2018 är att personal från EDU – såväl prefekt som internationella koordinatörer – under ett flertal tillfällen har bjudits in till andra institutioner och fakulteter vid Uppsala universitet för att presentera de senaste årens framgångsrika arbete med internationaliseringen. EDU har också särskilt uppmärksammat för sitt internationella arbete av Universitets och Högskolerådet (UHR), Lärarutbildningskonventet i Sverige samt Utbildningsdepartementets särskilda avdelning för internationella utbyten. I detta sammanhang har också EDUs (utbildningssociologi) forskning inom området internationalisering av den högre utbildningen, lyfts fram.

Digital kompetens

I Förskolläraryrket har den digitala presentationsytan använts löpande i utbildningen. I den inledande kursen ingår digitala hjälpmedel i kursmål och innehåll. I kursen *Estetiskt lärande i förskolan* finns – på det bilddidaktiska momentet – moment med användande av digitala bilder i undervisningen. På termin två finns relevanta kursmål – om digitala mediers påverkan på språkutveckling och digitalt berättande – på kurserna *Språk och kommunikation* och *Barnlitteratur och berättande*. I termin fem återkommer de digitala aspekternas inverkan på språkutvecklingen på kursen *Barns språk och interaktion*, vilket garanterar en progression inom utbildningen gällande digitala kunskaper och färdigheter. I kursen *Ämnesdidaktik med valbar fördjupning* erbjuds studenterna möjligheten att fördjupa sig inom IKT. Även VFU-kurserna innehåller digitala moment. På termin två ska exempelvis studenterna redovisa en pedagogiskt genomförd digital aktivitet.

I grundlärarprogrammets kollegium har arbetet med digitalisering främst handlat om att se över innehåll i termin ett och två, så att den digitala kompetensen svarar mot den nya studiegången och de nya krav som ställs på digitala kunskaper. Två kurser som har berörts är *Ledarskap* och *VFU 1*. På den senare kursen har exempelvis ett nytt moment – ”*Visuella hjälpmedel*” (smartboard/tavelteknik) – lagts in för att studenterna ska bli mer bekväma med att undervisa digitalt.

Digital kompetens och digitalt lärande är centralt för genomförandet av den kompletterande lärarutbildningen på distans (KPU-distans), där all undervisning sker via nätet. Under 2018 fortbildades alla kursledare på KPU-distans i den nya lärplattformen Studium. Utbildningen – som genomfördes vid tre tillfällen och leddes av Enheten för universitetspedagogik – innehöll såväl praktiska som pedagogiska inslag. På det långa ämneslärarprogrammet övas studenterna i digital kompetens på flera kurser. På exempelvis kursen *Ledarskap för ämneslärare* spelas en minilektion in, som sedan används för feedback och utvärdering. På kursen *Betyg och bedömning* är en av uppgifterna att studenterna ska spela in ett poddsamtal för att systematisera arbetet med kursens innehåll. Även på kursen *Läroplans-teori och didaktik* förekommer filminspelning där studenterna utbildas i att spela in och redigera film.

Mångfaldsperspektiv

Under 2018 har det reviderade förskollärarprogrammets första termin startat och de två följande terminernas kursplaner färdigställts. På den första terminen har tre av fyra kurser kursmål som uttalat handlar om mångfaldsperspektiv. På termin tre har tre av fyra kurser explicita mångfaldsmål. I *Matematik i förskolan*, *Teknik och naturvetenskap i förskolan* samt i *Rörelse och hälsa* fokuseras – i olika grad – särskilt på genus, etnicitet och flerspråkighet. Mest uttalat är mångfaldsperspektivet på kursen *Mångfald och lärande* där teorier om mångfald och intersektionalitet relateras till förskolebarnens förutsättningar och sociala bakgrund. Denna kurs försvinner till ht 2020, men som framgår ovan är mångfaldsperspektivet återkommande på förskollärarprogrammet.

Även på grundlärarprogrammen har det under 2018 arbetats med att säkerställa mångfaldsperspektivet. Nya kurser där det har stärkts är *Lärande och utveckling*, med fokus på lärande i relation till kön, genus, klass och etnicitet. På kursen *Svenska 1* handlar det om identitet genom språk och på kursen *Utbildningens framväxt och villkor* diskuteras sociala, könsrelaterade och etniska strukturers betydelse för utbildningssystemet. I *Matematik 1* tas det upp influenser från olika kulturer och på ledarskapskursen dryftas värdegrund och ledarskap i förhållande till jämställdhet och jämlikhet.

På det långa ämneslärarprogrammet och KPU tas mångfaldsperspektivet upp på ett flertal kurser. På programmets inledande kurs, *Utbildningens framväxt och villkor*, behandlas skolans värdegrund och dess historiska kontext, samt frågor om hur sociala, könsrelaterade och etniska strukturer i utbildningssystemet kan förstås i relation till värdegrunden. På den efterföljande kursen, *Ledarskap, Gymnasielärare*, studeras metoder för hur lärare kan förebygga och motverka diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling av elever samt hur de kan implementera ett jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv i den pedagogiska verksamheten. Jämställdhet behandlas också ingående i kursen *Mångfald och lärande*. Här förväntas studenterna beskriva och problematisera begrepp som mångfald, kön, sexualitet, etnicitet och intersektionalitet kopplat till undervisning.

Forskningsanknytning

Arbetet med att stärka forskningsanknytningen har skett på flera olika plan. Förskollärar- och grundlärarkollegierna har särskilt arbetat med att ännu mer få in EDUs forskning i respektive programs innehåll. Konkret så har mer av EDUs pågående forskning i pedagogik och barn- och ungdomsvetenskap fått utrymme på föreläsningar och seminarier. I högre grad än tidigare undervisar forskare och doktorander på förskollärar- och lärarutbildningen. Under 2019 kommer ett 10-tal doktorandtjänster, ett 13-tal lektorat samt 5 ettåriga forskartjänster att tillsättas inom EDUs tre huvudområden (didaktik, pedagogik och utbildningssociologi), vilket också kommer att stärka forskningsanknytningen av undervisningen.

Ämnesdidaktisk kompetens

På förskolläraryrket har det ämnesdidaktiska innehållet stärkts på moment i termin 2, 3 och 6. I kursen *Estetiskt lärande i förskolan* behandlas de tre inriktningarna bild, musik och drama. Kurserna *Språk och Kommunikation* samt *Barnlitteratur och berättande* har direkt ämnesdidaktisk relevans (svenska). Detsamma gäller kurserna *Matematik i förskolan*, *Rörelse och hälsa i förskolan* samt *Teknik och naturvetenskap*. Inom flera av dessa områden har det under 2018 tillkommit ytterligare forsknings- (lektorer och forskare) och praktikkompetens (adjungerade adjunkter).

På grundlärarprogrammen har särskilt ämnesansvariga utsetts i matematik och svenska för att stärka det ämnesdidaktiska innehållet. De ämnesansvariga leder tre ämnesdidaktiska möten per år. Flera av lärarna har under 2018 deltagit i internationella utbyten av olika slag just för att stärka den ämnesdidaktiska kompetensen. Det har t.ex. gjorts besök till Japan (matematik och allmäntdidaktik) och Taiwan (matematik och specialpedagogik). Flera av matematiklärarna har också deltagit i matematikkonferenser – t.ex. i Matematikbiennalen – för att stärka den ämnesdidaktiska kompetensen. Under 2018 deltog också fyra av grundlärarkollegiets lärare i fakultetens ämnesdidaktiska kurs. Det ingick i deras tjänstgöring.

På det långa ämneslärarprogrammet och KPU kommer ämnesdidaktik mest till uttryck i kursen *Ämnesdidaktik för ämneslärare*. Denna kurs bedrivs i ett antal ”ämnesspår”, vilket garanterar att så gott som alla studenter får specifika ämneskompetenser inom sina ämnen. I denna kurs är dessutom flera ämnesdiscipliner involverade. Kontinuerlig ämnesdidaktisk kompetens tillförs också av alla de adjungerade adjunkter studenterna möter under utbildningen, t.ex. på VFU-kurserna.

Fristående kurser och övriga kurser på grundnivå

Vid EDU ges fristående kurser i pedagogik, barn- och ungdomsvetenskap samt i utbildningssociologi. EDU deltar även med kursverksamhet inom flera samhällsvetenskapliga program, exempelvis Programmet med inriktning mot personal- och arbetslivsfrågor (PA-programmet) och Beteendevetenskapliga kandidatprogrammet. På detta program har arbetet under 2018 fortsatt med att profilera EDUs pedagogiska profilering ”kompetens och kompetensutveckling”. Under hösten 2018 har de första reviderade kurserna på PA-programmet genomförts. Tack vare att forskningssatsningarna har ökat på EDU inom just PA-området, så har forskningsanknytningen blivit bättre på PA-programmet.

Inom utbildningssociologi A-C, så sker all undervisning på distans. Under 2018 så har ett arbete skett med att stärka såväl den pedagogiska som tekniska kompetensen inom distansutbildningsområdet. Lärare från utbildningssociologi har varit särskilt involverade i utvecklandet av Uppsala universitets nya lärplattform Studium.

I barn- och ungdomsvetenskap så har strävandena från tidigare år – fokus på progressionen i det vetenskapliga skrivandet – prioriterats också under 2018. Mer samläsning med andra studieprogram har införts, t.ex. med förskolläraryrket och pedagogikämnet. Precis som tidigare år, finns en oro för den relativt svaga studentgenomströmningen på grund- och avancerad nivå.

Masterutbildning

Under 2018 har studierektorerna för master- och forskarutbildningen samlat inriktningsansvariga för respektive huvudområde för att – tillsammans med studievägledarna – ta fram tydligare riktlinjer för studenter, handledare och examinatorer. Vad gäller kursutveckling, har fokus riktats mot att stärka den gemensamma teori- och metodkursen. På det internationella masterprogrammet har teori- och metodinnehållet utvecklats, liksom progressionen mellan kurserna. Under 2018 blev också UKÄs granskning av pedagogik som master- och forskarutbildningsämne färdig. EDU fick mycket höga betyg och får därför fortsättningsvis behålla examensrättigheterna i detta ämne.

Uppdragsutbildning

Under 2018 har kvalitetsarbetet särskilt prioriterats. Utbildningarnas innehåll – t.ex. utifrån akademiska krav och forskningsanknytning – samt de administrativa rutinerna har setts över. Strukturer

för återrapportering – mot uppdragsgivare som Skolverket och kommuner – av kurser har byggts upp. En viktig del av kvalitetsarbetet har varit att stärka personalstyrkan i uppdragsverksamheten, dvs ledningspersonal, lärare och administrativt stöd. Tack vare ett nytt uppbyggt uppdragsutbildningskollegium har lärare och administratörer bättre sammansvetsats, vilket har underlättat kursplaneringen.

Jämfört med 2017 har verksamheten ökat rejält. 2018 anordnades uppdragsutbildningar för 1724 kursdeltagare. Av dessa läser 221 studenter kurser som ska leda till en behörighetsgivande examen som förskollärare eller speciallärare.

Kursverksamhet 2018

Skolverkets handledarutbildningar med totalt 453 kursdeltagare:

- *Läslýftet i förskolan* (127 deltagare)
- *Läslýftet i skolan* (85 deltagare)
- *Specialpedagogik för lärande*, Uppsala och Arlanda (106 deltagare)
- *Specialpedagogik för lärande*, Arlanda (43 deltagare)
- *Att handleda vidare i förskolan*, (37 deltagare)
- *Att handleda vidare i skolan* (55 deltagare)

Skolverkets Lärarlyft, med totalt 70 kursdeltagare:

- *Speciallärarprogrammet 90 hp, halvfart* (48 deltagare)
- *Speciallärarprogrammet 90 hp, helfart* (22 deltagare)

Skolverkets kommunförlagda kurser, totalt 698 kursdeltagare:

- *Det globala klassrummet – introduktionskurs i svenska som andraspråk* 7,5 hp, Upplands-Bro och Statens Institutionsstyrelse (106 deltagare)
- *Flerspråkighet och interkulturalitet i förskolan* 7,5 hp, Botkyrka, Värmdö och Östhammar (201 deltagare)
- *Naturvetenskap och teknik i förskolan* 7,5 hp, Botkyrka, Norrtälje och Upplands-Bro (202 deltagare)
- *Dokumentera, följ upp, utvärdera och utveckla förskolans kvalitet* 7,5 hp, Botkyrka (79 deltagare)
- *Utmana och stödja varje barns utveckling och lärande i förskolan* 7,5 hp, Botkyrka (78 deltagare)
- *Leda och organisera det systematiska kvalitetsarbetet* 7,5 hp, Botkyrka (32 deltagare)

Skolverkets övriga kurser, totalt 14 kursdeltagare

- *Obehöriga i förskoleklass* 15 hp (14 deltagare)

Övriga uppdrag, totalt 338 kursdeltagare:

- Nätverksträff på uppdrag av Skolverket och Forum för Levande Historia för tidigare kursdeltagare i kursen *Motverka främlingsfientlighet och rasism i förskola och skola* (63 deltagare)
- *Inkluderingsperspektiv i en förskola för alla* 7,5 hp, Håbo (25 deltagare)
- *Flerspråkig läs-, språk- och litteracitetsutveckling* 7,5 hp, Sollentuna (30 deltagare)
- *Professionsutveckling, inriktning förskolan* 7,5 hp (30 deltagare)
- *Professionsutveckling, inriktning högstadium & gymnasieskola* 7,5 hp (20 deltagare)
- Skolinspektionen, fortbildning av inspektörer (170 deltagare)

Förskollärautbildning för barnskötare, totalt 151 kursdeltagare:

- Uppsala, kommunala samt privata förskolor (57 deltagare)
- Tierp (21 deltagare)
- Nacka (35 deltagare)
- Österåker (38 deltagare)

Fortbildningsavdelningen för skolans internationalisering (FBA)

Från den första juli 2018 flyttades FBA in i EDUs organisation. Tidigare var FBA en fristående enhet inom Fakulteten för utbildningsvetenskaper. Sju personer – i olika tjänstgöringsgrader – hamnade därmed i EDUs medarbetarstab. FBAs huvuduppgift är fastställd i Utbildningsdepartementets regleringsbrev till Uppsala universitet. Där står:

Uppsala universitet ska anordna viss internationell fortbildning för lärare och viss fortbildning för modersmållärare för elever med annat modersmål än svenska. Vidare ska universitetet svara för Sveriges deltagande i Europarådets språkprojekt och fortbildningsprogram för lärare.⁴

Under hösten 2018 har FBA genomfört följande kurser:

Fristående kurser á 7.5 hp:

- *Ireland Today* (5 deltagare)
- *Att undervisa i kinesiska* (14 deltagare)
- *Att undervisa i modersmål* (48 deltagare)
- *Spanska som skolämne* (10 deltagare)

Uppdragsutbildningar

- *Undervisa i modersmål*, Uppdragsutbildning för Skolverket (40 deltagare)
- *Studiehandledning på modersmål*, Uppdragsutbildning Skolverket (52 deltagare)
- *Spanska för lärare i åk 7-9*, Skolverket och Lärarlyftet (22 deltagare)

Evenemang

- *Språk ett verktyg för livet* – tvådagarsseminarium i Uppsala i november 2018
- *Betyg och bedömning* – endagarsseminarium i Uppsala i oktober 2018
- *Teaching English to young learners* – tvådagarsseminarium i Uppsala i november 2018
- *Shakespeare Revisited* – fyradagarskurs i England i September 2018
- *Fransklärardagar* – tvådagarsseminarium i Stockholm 16-17 november 2018
- *Språk bygger broar* – endagsseminarium i Uppsala 19 oktober 2018

Under hösten 2018 har FBA-personalen haft särskilda seminarier. Innehållet på dessa har varit koppade till bland annat språkdidaktisk forskning och pedagogisk utveckling.

⁴ Regleringsbrev för budgetåret 2019 avseende Uppsala universitet, Utbildningsdepartementet

3. Forskning och forskarutbildning

På EDU bedrivs forskning inom tre huvudområden: pedagogik, didaktik och utbildningssociologi (inklusive utbildningshistoria). Kopplade till huvudområdena är de tre handledarkollegierna (pedagogik, didaktik och utbildningssociologi). Fakultetsnämnden har som målsättning att forskningen ska vara högkvalitativ och internationellt framstående. Därför önskar fakulteten att EDU ökar antalet externt finansierade forskningsprojekt liksom antalet publiceringar i internationellt erkända publikationer. Därtill ska EDU verka för fler internationella utbyten av forskare och forskarstuderande. Därtill efterfrågas att EDU deltar i fler tvärvetenskapliga och universitetsgemensamma samarbeten som involverar forskare, doktorander och masterstudenter.⁵

Prioriterade målsättningar för 2018

Prefekten ansvarade för att:

- ge fortsatta ekonomiska och infrastrukturella förutsättningar för de olika forskningsmiljöerna, så att de kan sträva efter att uppfylla fakultetens målsättningar om externt finansierade forskningsprojekt, internationella publiceringar och internationella utbyten för forskare och doktorander.

Studierektorerna för forskarutbildningen ansvarade för att:

- bistå ämnesprofessorerna i utvecklandet av nya forskarutbildningskurser
- bistå och stödja ämnesprofessorerna i arbetet med internationaliseringen av forskarutbildningen
- understödja studierektorerna för grundutbildningen i fördelningen av undervisningsuppdrag till doktoranderna

Uppföljning

Under 2018 har samma förutsättningar getts som tidigare gällande infrastrukturellt stöd till handledarkollegierna (350 000 kr vardera) i pedagogik, didaktik och utbildningssociologi. Därtill har det getts goda förutsättningar för placering av forskningsansökningar vid EDU. Under året har också forskningsstrukturen förstärkts avsevärt med en rejäl nyrekrytering av doktorander, forskare och universitetslektorer (se vidare under avsnittet Kompetensutveckling och rekrytering). Även 2018 har varit ett framgångsrikt år vad gäller erhållandet av externa forskningsmedel till forskare från EDU. Forskarna i didaktik var särskilt framgångsrika.

⁵ Verksamhetsplan 2018-2020, Fakultetsnämnden för utbildningsvetenskaper, Dnr UTBVET 2017/602.

Följande forskningsprojekt tilldelades externa medel:

Huvudsökande	Projekttitel
Jonas Almqvist	<i>Komparativ didaktik och professionell utveckling för lärare. Nätverksmedel. Vetenskapsrådet.</i>
Kajsa Bråting	<i>Införande av programmering i skolans matematik – när algebraiskt tänkande interagerar med datalogiskt tänkande. Vetenskapsrådet.</i>
Anna Danielsson	<i>De oväntade naturvetarna: En studie av vad som möjliggjort studenter från underrepresenterade grupper att fortsätta till högre naturvetenskaplig utbildning. Vetenskapsrådet.</i>
Maria Hedefalk	<i>Förskoledidaktiska modeller för undervisning för hållbar utveckling. Vetenskapsrådet.</i>
Eva Lundqvist och Malena Lidar	<i>Undervisning för och lärande av handlingskompetens i utbildning om antibiotikaresistens. Skolforskningsinstitutet.</i>
Leif Östman	<i>Utbildning i samverkan med lokalsamhället i syftet att skapa hållbara städer och samhällen. FORMAS.</i>

EDUs vetenskapliga publiceringar för 2018 (2017-2016)⁶:

Publikationer 2018	engelska	svenska	övrigt språk	Totalt
Artikel i tidskrift	53	10	0	63
Kapitel i bok, del i antologi	12	22	1	35
Bok	1	2	0	3

Publikationer 2017	engelska	svenska	övrigt språk	Totalt
Artikel i tidskrift	45	6	2	53
Kapitel i bok, del i antologi	22	7		29
Bok	3	1		4

Publikationer 2016	engelska	svenska	övrigt språk	Totalt
Artikel i tidskrift	51	18	2	71
Kapitel i bok, del i antologi	24	21	1	46
Bok	2	3		5

⁶ Från DIVA, 2019-01-24.

Övergripande om de olika forskningsämnenas verksamhet under 2018

Didaktik

I didaktik har följande forskningsmiljöer varit verksamma under 2018: Forskargruppen för komparativ didaktik, LATL (Learning and Teaching Languages), Matematikdidaktikgruppen, SMED (Studies of Meaning Making in Educational Discourses), STOLP (Studies of Language Practices) samt TRUST (Uppsala Transdisciplinary Seminar in Sustainable Development). Kontinuerligt har seminarier ordnats inom följande sex seminarier: Komparativ didaktik, Textanalys, Studies of Meaning-making in Educational Discourses, Matematikdidaktik-seminariet, Learning and Teaching Languages samt det Högre seminariet i didaktik.

Under 2018 har forskningen i didaktik fortsatt varit framgångsrik, vilket inte minst framgår av den redovisade tilldelningen av externa forskningsmedel (drygt 24.5 miljoner kr). Det pågår dessutom sedan tidigare en rad externt finansierade forskningsprojekt i samarbete med flera andra ämnesdiscipliner, t.ex. historia, genusvetenskap, kostvetenskap, naturvetenskap, nordiska språk, medicin, sociologi, filosofi och statsvetenskap.

2018 publicerade många av forskarna i internationella tidskrifter samt deltog vid ett flertal konferenser. Didaktik har en central roll i den forskarskola i ämnesdidaktik som startade vid Uppsala universitet höstterminen 2016. Under året var fem gästprofessorer knutna till ämnet: Jim Garrison, Chris Schilling, Keith Barton, Kirsti Hemmi och Uffe Thomas Jankvist. Vidare är två av professorerna i didaktik gästprofessorer vid utländska universitet.

En allt större del av forskningen i didaktik genomförs i nära samverkan med aktiva lärare i förskola och skola. Här drivs även en lic-forskarskola tillsammans med Stockholms universitet, med fokus på lärares omsättande av vetenskaplig kunskap till undervisning. Vidare pågår ett projekt finansierat av Wallenbergstiftelsen där en ny form av learning studies provas. Flera didaktikforskare är involverade i EDUs satsning på partnerskolor i Uppsala kommun. Ett omfattande forsknings- och utvecklingsprojekt pågår i Landskrona kommun med didaktikforskare från EDU involverade. I samverkan med lärare utvecklas också modeller för funktionellt skrivande på lågstadiet. I samarbete med Vetenskap och allmänhet och RISE Interactive, genomfördes under 2017 och 2018 ett massexperiment om kritiskt tänkande i ungas nyhetsflöden. Där medverkade runt 10 000 elever och deras lärare.

Flera pågående forskningsprojekt har internationella samarbetspartners – exempelvis inom naturvetenskapernas didaktik med forskargrupper i Brest, Geneve, Leeds, Toulouse och London. Det har startats nya internationella forskningsutbyten inom bland annat följande: *International Thematic Network: Sustainability Education – Teaching and learning in the face of wicked socio-ecological problems* (forskare i didaktik var medsökande och nätverket koordineras av Ghent University med medverkande forskare från bland annat universiteten i Århus, Cambridge, Göteborg, Monash, Rhodes och Saskatchewan) samt projektet *Transformative Knowledge Network*, där forskare från sju andra universitet ingår.

Vidare startades nätverket *Public pedagogy and sustainability challenges*, som finansieras av Research Foundation Flanders, Belgien, där forskare inom utbildningsforskning, "transitionstudies" och utbildningsfilosofi ingår. Här var didaktikforskare från EDU medsökande. Samarbete med Ghent University har intensifierats genom det nya formasfinansierade projektet och tack vare ett projekt finansierat av den flamländska regeringen. Inom svensksdidaktikområdet pågår ett samarbete med forskare från universitet i USA, Danmark och Norge. Inom området "kritiskt tänkande" pågår ett samarbete med Stanford University. Under vårterminen 2016 startade forskningsgruppen i matematikdidaktik nätverket *Nordic Network for Algebra Learning*. De medverkande nätverksmedlemmarna kommer från universitet i Sverige och Finland, med tonvikten på Uppsala universitet och Åbo Akademi. Ett gränsoverskridande projekt om "global citizenship education", koordinerat i Uppsala, omfattar forskare och lärare från Sverige, Sydafrika, USA, Indien, Tyskland, Frankrike, England och Nya Zeeland. Inom området mänskliga rättigheter och utbildning pågår ett forskningssamarbete med kontakter och utbyte med Queensland University of Technology, Brisbane, Australien. Ett EU-finansierat projekt,

som utvecklar och testar hur digitala verktyg mot manipulation på nätet fungerar, samlar deltagare från Nederländerna, Belgien, Sverige och Tyskland.

Området hållbar utveckling är alltjämt centralt. Under 2018 har samarbetet stärkts med Uppsala universitets antibiotikacentrum (UAC). Ett av de nya projekten som tilldelats forskningsmedel handlar om att i samarbete med lärare och UAC beforska och utveckla undervisning om antibiotikaresistens. Därtill sker global samverkan, t.ex. vad gäller utbildningsinsatser och forskningsansökningar. Samarbetet med SWEDESD har fortsatt under året genom forskningsprojekt med internationella partners, Region Gotland och Uppsala Kommun.

Ett särskilt satsningsområde 2018 är didaktik med inriktning mot flerspråkighet och nyanländas lärande. Här har forskning bland annat bedrivits om studiehandledning i SPRINT och om nyanlända barns första steg i talad svenska. Flera av forskarna inom didaktikområdet har medverkat i programkommittéerna för internationella och nationella konferenser, forskarnätverk och forskningsfinansieringar, t.ex. inom didaktik, matematikdidaktik, läs- och skrivforskning, hållbar utveckling och utbildningsvetenskap, samt anlitats för att hålla i keynotes i nationella och internationella sammanhang.

Pedagogik

Forskningsämnet pedagogik omfattar fyra forskningsmiljöer som samverkar i ämnes- och handledarkollegiet och i det högre seminariet i pedagogik.

I STEP-CCR samverkar under ledning av forskningsansvarig professor kontinuerligt drygt 20 seniora och juniora forskare i pedagogik/didaktik, verksamma främst vid EDU, några vid Rektorsutbildningen (RUT), men även vid Stockholms Universitet, Högskolan i Gävle, Örebro Universitet och Linköpings Universitet.

STEP CCR bedriver grundforskning med fokus på organisering och legitimering av kunskap i policy, praktik och forskning om utbildning, från förskola till högre utbildning. På empirisk grund teoretiseras styrning, ledning, privatisering och profession; formering av kunskaper och kunskapsfält; utbildningars innehåll och praktik, bedömningskulturer och utvärdering. 2018 fortsatte förstärkningen av komparativ pedagogik och högre utbildning med fler doktorander, adjungerade forskare och en forskarutbildningskurs i samverkan med Kungliga Tekniska Högskolan (KTH). STEP bidrar särskilt till det internationella forskningsfältet inom ett komparativt institutionellt läroplansteoretiskt perspektiv. Forskarna möts regelbundet i STEP-seminariet, som också utgör en arena för internationell samverkan.

STEP CCR samverkar internt med CLIP/PS och med mångdisciplinära forskningsmiljöer, bl.a. i USA, Algeriet, Japan, Irland, Tyskland, Portugal, Kina, Ryssland, Tanzania och de övriga nordiska länderna. Samarbeten avser forskningsansökningar, symposier, nätverk, redaktörskap, samhandledning och publikationer samt utvecklings- och forskningsprojekt (Linnaeus-Palme, Erasmus). Forskarna användes under 2018 ofta i sakkunniggranskningar av forskning och utbildning. Många deltog i konferenser med keynotes eller papers, publiceringar i internationellt erkända förlag/tidskrifter. Merparten av forskarna leder/medverkar i externfinansierade projekt (VR, Crafoord-stiftelsen). Under 2018 arrangerades också framgångsrikt den RJ-finansierade internationella konferensen om Peer Review.

STEP Educational Leadership har under 2018 byggt upp en forskningsmiljö bestående av en kärngrupp med ca 10 forskare från EDU, RUT och SWEDEST inom Fakulteten för utbildningsvetenskaper. Därutöver deltar regelbundet forskare från andra fakulteter inom HumSam och TekNat från Uppsala universitet. Två doktorander, finansierade av RUT samt ytterligare två från Ångström respektive Karlstads Universitet deltar i arbetet. Övriga deltagare kommer från flera olika lärosäten. Utbildare inom Rektorsprogrammet är självskrivna. Inom forskningsmiljön finns flera forskningsgrupper som inkluderar internationella forskare. Ett specialnummer gavs ut 2018 i tidskriften NJCIE som ett resultat av den andra nordiska konferensen inom Educational Leadership som ägde rum i Oslo 2017.

Presentationer har skett av flera doktorander och forskare på internationella konferenser. Dessutom har antologier och artiklar publicerats. Under hösten 2018 togs underlag fram för en nationell

totalundersökning riktad till skollära som under 2019 utgör ett empiriskt grundmaterial för intresserade inom forskningsmiljön och eventuellt inom Masterutbildningen i pedagogiskt ledarskap. Lärare och forskare från miljön deltar i uppdragsutbildningar samt i forsknings- och utbildningsverksamhet arrangerad av Forum för Samverkan. Bristen på forskningsmiljöer inom Educational Leadership i Sverige är uppenbar, liksom den begränsade återväxten av såväl forskare som utbildare, varför diskussioner förs med flera lärosäten om gemensamma strategiska satsningar.

Forskningsmiljön CLIP omfattar ett tvärvetenskapligt samarbete med 15-20 medlemmar, inklusive en forskningsansvarig professor, i samarbete med docenter, lektorer, postdocs och doktorander inom pedagogik, barn- och ungdomsvetenskap samt lingvistik och sociologi. Därtill samarbetar gruppen med nationella och internationella forskare. Under 2018 har forskningen bedrivits med fokus på social interaktion i barn och ungas vardagsliv, formella och informella lärandeaktiviteter, institutionella samtal, identitetsformering, tids- och rumsliga aspekter, flerspråkighet och digital literacy, professionella praktiker och kunskapsproduktion. Regelbundna forskningsseminarier och dataworkshops har hållits varje vecka. Inbjudna gäster har kommit från associerade forskningsmiljöer vid Linköpings universitet (främst Tema Barn), Göteborgs universitet (pedagogik, lärande och kommunikation) samt Karlstads universitet. Doktoranderna har haft avhandlingsseminarier. Forskargruppen har under 2018 publicerat i nationella och internationella tidskrifter och böcker. Internationella kontakter har stärkts genom att medlemmar i forskargruppen deltagit i internationella konferenser och arrangerat internationella symposier. Rekryteringen av professor W. Corsaro, som gästprofessor tillika hedersdoktor vid Uppsala universitet, samt biträdande professor Polly Björk Willén som gästlärare och forskare, har tillsammans med CLIP medlemmarnas insatser bidragit till att också stärka forskningsanknytningen i förskollärautbildningen.

Medlemmar från CLIP ingår också i ett samarbete med STEP för att stärka forskning med inriktningen mot pedagogik i arbetslivet. Ett samarbete har inletts med professor Jon Hindmarsh (England) och docent Erika Sandlund (Karlstad universitet), samt med framstående nationella forskare för att utveckla forskningsansökningar. Nästan alla CLIP-medlemmar bedriver nu forskning inom externa projekt (finansierade av Vetenskapsrådet, Riksbanken, Fortes och Wallenberg) individuellt eller i samarbete med forskare i STEP, vid NTU i Trondheim och Göteborgs universitet samt i samarbete med PS- (specialpedagogik) gruppen.

PS-gruppen (specialpedagogik) har konsoliderats som forskargrupp och är inte längre en forskningsmiljö under uppbyggnad. Den utgörs av runt 15 medlemmar, som under 2018 publicerat på såväl nationella som internationella arenor. Artiklar skrivna av gruppens medlemmar har uppmärksammat internationellt, vilket visar sig i de impactvärden som erbjuds av databaserna Scopus och Web of Science. Gruppens medlemmar ingår i flera internationella nätverk. PS-gruppen bedriver två omfattande VR-projekt. I det ena, *Forskning om utbildning – kartläggning och analys av forskningsarenor* (huvudsökande Claes Nilholm), samarbetar PS- med STEP-miljön. I det andra, *Creating inclusive Classrooms through a Cooperative Learning Approach - a mixed methods study* (huvudsökande Nina Klang), sker ett samarbete med CLIP-miljön. Under året har också diskussioner förts i ett ämneskollegium för specialpedagogik som PS-gruppen initierat och som handlar om hur forskning och grundutbildning integreras på bästa sätt.

PS-gruppen lägger stor vikt vid samverkan med det omgivande samhället. Forskarna är mycket eftersökta i samhället. Ett exempel är det tidigare nämnda projektet om Cooperative Learning, ett så kallat interventionsprojekt som involverar ett flertal skolor med syftet att utveckla undervisningen. Gruppen har under 2018 haft en representant i SPSMs insynsråd och en representant i expertgruppen knuten till den pågående statliga utredningen om hur alla elever i skolan ska nå examensmålen. Slutligen bör också nämnas den bloggverksamhet (en på svenska och en på engelska) om skolpolicy, inkludering och andra frågor som drivs av professor Claes Nilholm och som dagligen besöks av i genomsnitt drygt 700 personer (över 200.000 besök på årsbasis).

Utbildningssociologi och utbildningshistoria

Verksamhetsåret 2018 har för utbildningssociologi och utbildningshistoria varit innehålls- och framgångsrikt. För närvarande bedrivs ett tiotal externfinansierade forskningsprojekt om bland annat förskola, högre utbildning, lärarekrytering, utbildning för nyanlända och utbildning i glesbygdsområden. Utbildningshistoria har erhållit sin första professor, Esbjörn Larsson. I utbildningssociologi har en ny docent tillkommit, tre nya doktorander anställts och två doktorer examinerats. Publiceringen har skett i olika fora: internationella tidskrifter (*British Journal of Sociology*, *British Journal of Sociology of Education*, *Current Sociology*, *European Societies*), nordiska tidskrifter (*Norsk pedagogisk tidskrift*, *Nordic Journal of Educational History*), svenska tidskrifter (*Sociologisk forskning*, *Historisk tidskrift*, *Svenskt kvinnobiografiskt lexikon*, *Militärhistorisk tidskrift*), bokkapitel för internationella och svenska antologier samt rapporter för svenska myndigheter.

Internationalisering har fortsatt prioriterats högt. Forum för studier av den högre utbildningens internationalisering, som invigdes 2017, har publicerat flera rapporter och deltagit i ett flertal internationella konferenser samt bjudit in internationella gäster till Uppsala. Utbildningshistoriker har medverkat i *The Seventh Nordic Educational History Conference* (Trondheim), *European Social Science History conference* (Belfast) samt på *International Standing Conference for the History of Education* (Berlin) och utbildningssociologer i *International Sociology Association* (Toronto). En utbildningssociologisk delegation deltog i en tvådagars workshop vid Stanford University. Tre internationella doktorander har under året vistats vid EDU och en doktorand i utbildningssociologi har tillbringat hösten vid Stanford University. En annan har varit vid universitetet i Trente, Italien. En av 2018 års nya doktorer erhöll postdoc-stipendium från Wallenbergstiftelserna för att vistas två år hos professor Mitchell Stevens vid Stanford University. En internationell konferens *Nordic Fields of Higher Education in International Comparison* arrangerades av utbildningssociologer i samverkan med Sciences Po, Paris, där också konferensen hölls. Därtill har den utbildningshistoriska miljön tagit emot en internationell gästforskare under året. En viktig förstärkning för den utbildningssociologiska forskningen har skett genom anställningen av Johan Heilbron, Erasmusuniversitet i Rotterdam, och EHES, Paris, som gästprofessor från 2019 till 2022.

Det internationella masterprogrammet i utbildningssociologi har gått in på sitt fjärde år och söktrycket har förblivit högt. Synnerligen meriterade och kompetenta studenter har antagits. Under 2018 förlades en kurs till Campus Gotland och en till Paris, vilket uppskattats mycket av studenterna. Flera kurser organiserades tillsammans med doktorander, vilket ger programmet en starkare forskningsanknytning.

Under året har även samverkan med det omgivande samhället fördjupats. Större uppdrag har utförts tillsammans med Myndigheten för kulturanalys, Delegationen för migrationsstudier samt Universitets- och högskolerådet. Samverkan inom Uppsala universitet har bland annat skett via forskningsnätverket *Den högre utbildningen som forskningsobjekt*, som arrangerade en nationell konferens – *En högre utbildning i "världsklass": Discipliner, professioner, institutioner* – den 23 maj i Humanistiska teatern.

4. Kompetensförsörjning och rekrytering

EDU har under flera år varit inne i en utmanande period när det gäller nyrekrytering och kompetensförsörjning. Förklaringarna till detta är flera. Utbildningsuppdragen blir allt större inom lärar- och uppdragsutbildning, vilket medför krav på nyrekrytering. EDU har idag runt 2300 helårsstudieplatser per år, exklusive uppdragsutbildningar av olika slag. Det är en rejäl ökning jämfört med några år tillbaka. Fakulteten för utbildningsvetenskaper har också gett EDU i uppdrag att stärka forskningen, vilket betyder att fler universitetslektorer, forskare och doktorander ska anställas. Kraven på en stärkt professionalisering har inneburit att fler lärare (företadesvis adjungerade adjunkter) från skolan ständigt rekryteras till EDU.

Ambitionen för 2018 var att anställa 3-4 universitetslektorer, 5-8 adjungerade adjunkter (motsvarande 49 % tjänstgöringsgrad) samt sex doktorander. Det har anställts fyra universitetslektorer, 9 adjungerade adjunkter (motsvarande 49 % tjänstgöringsgrad), åtta doktorander och fem ettåriga forskartjänster. Under 2018 så har det också utlysts ett stort antal nya tjänster som ska tillsättas under 2019. Det handlar om 13 lektorstjänster, 10 doktorandtjänster och fem ettåriga forskartjänster.

5. Samverkan med studentorganisationerna

Prefekten ansvarade för att:

- institutionens samarbete med LÄRA och doktorandföreningar bibehålls samt att samarbetet med Dynamicus och Beteendevetarna kring utbildningsfrågor förstärks och utvecklas.

Uppföljning

EDUs ledning har under de senaste åren byggt upp ett nära samarbete med de studentorganisationer som finns verksamma vid EDU. Det gäller också under 2018. Direkt knutna till utbildningsutbudet arbetar tre studentorganisationer: LÄRA, som riktar sig till samtliga studenter inom Fakulteten, Dynamicus, som organiserar studenter inom Programmet med inriktning mot personal- och arbetslivsfrågor, samt Beteendevetarna, som organiserar studenter som läser kurser i pedagogik. LÄRA erbjuds representation i samtliga beslutsorgan och beredningsgrupper. Därutöver inbjuds LÄRA att medverka i andra sammanhang. Prefekten träffade exempelvis LÄRAs styrelse två gånger per termin för att dryfta aktuella studentfrågor. Därtill har prefekten – runt fyra gånger per termin – haft möten med Uppsala studentkårs särskilda studierepresentant vid Blåsenhus. Institutionsledningen – främst genom studierektorerna – träffade också regelbundet studentrepresentanter för Dynamicus och Beteendevetarna. EDU har under 2018 gett stöd till arbetsmarknadsdagar och andra studentaktiviteter för alla studentorganisationer vid EDU.

EDU har ett gemensamt doktorandråd för forskarstuderande i pedagogik, didaktik och utbildningssociologi. Doktoranderna har under 2018 haft representanter i EDUs berednings- och beslutsorgan. Master- och forskarutbildningens studierektorer har huvudansvaret för samverkan med doktorandrådet.

6. Arbetsmiljö och jämställdhet

För en detaljerad beskrivning av EDUs arbetsmiljöarbete under 2018 se EDUs *Handlingsplan för arbetsmiljöarbete 2018* (www.edu.uu.se/internt/arbetsmiljo). Där presenteras arbetsmiljöarbetet särskilt under rubriken ”Uppföljning och prioriterade områden”.

Prioriterade målsättningar 2018

Prefekten och biträdande prefekten ansvarade för att:

- genomföra verksamhetsnära pedagogiskt kvalitets- och utvecklingsarbete riktat mot lärares undervisning
- tillsammans med EDUs arbetsmiljögrupp dryfta aktuella arbetsmiljöfrågor och författa en arbetsmiljöplan för 2018
- tillsammans med jämställdhetsombudet och likavillkorsgruppen följa upp frågor om jämställdhet och lika behandling vid EDU samt upprätta en jämställdhetsplan för 2019–2020.

Uppföljning

I samband med revideringen av studiegångarna för lärarprogrammen har studierektorerna för grundutbildningen sett över studiehandledningar, examinationsformer och kursupplägg med syftet att stärka kvaliteten och de pedagogiska förutsättningarna för undervisning. En särskild arbetsgrupp – med uppdraget att just se över just de pedagogiska förutsättningarna – tillsattes 2018 för att leda införandet av dels nya LADOK och dels den nya lärplattformen Studium. EDUs anställande av en ny pedagogisk utvecklare ska också ses som en viktig del i det kontinuerliga kvalitets- och utvecklingsarbetet.

EDUs arbetsmiljögrupp har granskat det systematiska arbetsmiljöarbetet, bevakat sjukskrivningsstatistik samt följt upp de åtgärder som institutionsledningen har vidtagit. I december 2018 inbjöds all personal till ett öppet arbetsmiljöforum där arbetsmiljö- och lika villkorsarbetet presenterades, också utifrån prioriterade målsättningar inför 2019. Arbetsmiljögruppen har också skrivit en arbetsmiljöplan som har diskuterats i institutionsstyrelsen.

EDU verkar för lika villkor och lika tillgänglighet för alla anställda. Det innebär bland annat en strävan efter en jämn könsfördelning i tillsättandet av arbetsgrupper av olika slag samt kontinuerlig information om och uppföljning av diskrimineringslagens grunder. EDU beaktar också lika villkorsaspekter vid rekryteringar. Arbetet med 2019–2020 års jämställdhetsplan var – i slutet på 2018 – på väg att slutföras.

7. Extern Samverkan

Under 2017 har särskilt fokus legat på att arbeta med samverkan inom Fakulteten för utbildningsvetenskaper, samt med externa samarbetspartners – främst Uppsala kommun. Vad gäller den senare, har det tidigare omnämnda partnerskolesamarbetet prioriterats.

Prioriterade målsättningar 2018

Prefekten ansvarade för att:

- EDU samverkar med enheter såväl inom Uppsala universitet som utanför detsamma enligt de mål för samverkan som finns vid Uppsala universitet

Uppföljning

EDU har ytterligare stärkt sin medverkan i verksamheten hos Forum för samverkan, som i juni 2013 inrättades av Fakulteten för utbildningsvetenskaper. Numera finns prefekten vid EDU med i styrelsearbetet. Med Rektorsutbildningen har samarbetet utvecklats, t ex i form av delning av universitetslektorstjänster och kurssamarbeten av olika slag. Tillsammans med Rektorsutbildningen har det också under 2018 planerats en samverkan i Skolverksprojektet "Sveriges bästa skola". Det finns även ett forskningssamarbete mellan forskargruppen STEP och forskare vid Rektorsutbildningen. Med SWEDESD har samarbetet under 2018 framförallt handlat om att personal från EDU – lärare, forskare och doktorander – delvis tjänstgjort vid SWEDESD. Beträffande samarbetspartners utanför Uppsala universitet, har dialogen ökat med Uppsala kommun, dels inom partnerskolesamarbetet, och dels när det gäller gemensam seminarieverksamhet och planering av framtida uppdragsutbildningar för lärare i Uppsala kommun. Flera andra kommuner och skolhuvudmän har också under 2018 involverats mer i partnerskoleprojektet, t ex Enköpings kommun. Som ovan framgår av redovisningen av uppdragsverksamheten, så har EDU många kommuner och skolhuvudmän som samarbetspartners.